

ЗАНЯТТЯ В АНСАМБЛІ НАРОДНОГО ТАНЦЮ ЯК СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ХОРЕОГРАФІЇ

У даний час педагогічна теорія і практика стрімко виходить зі збагаченого уявлення про людину як творчу особистість. У все більшій мірі враховуються інтереси, запити, можливості і своєрідність її формування та розвитку. Нове уявлення зміщує акценти до внутрішньої природи людини, базується на індивідуальних особливостях, здатності до особистісного зростання. Одним із аспектів такого подання постає ідея формування та розвитку творчої унікальності майбутніх учителів.

Серед провідних педагогічних досліджень даної проблеми, чільне місце займає підготовка вчителя до творчої професійної діяльності (І. Зязюн, Н. Кічук, Ю. Львова, В. Кан-Калік, М. Нікандров, О. Піскунов, Л. Рувинський, С. Сисоева та ін.); розвиток особистості майбутнього вчителя у процесі професійної підготовки (Г. Балл, Д. Богоявленська, І. Бех, В. Моляко, В. Семиченко та ін.).

Питання формування та розвитку творчого потенціалу суб'єкта в процесі професійної підготовки у вузі розглядали Г. Гладішев, М. Корепанова, П. Кравчук, М. Мерзлякова, Р. Серьожникова, О. Степанова та ін. Вони аналізували роль і можливості різних компонентів системи освіти в процесі розвитку творчого потенціалу особистості.

Аналіз наукових розвідок (Є. Абдуліна, В. Андреев, Б. Асаф'єв, О. Бурля, С. Забрєдовський, О. Таранцева та ін.) вказує, що процесу професійної підготовки майбутнього вчителя хореографії приділяється чимала увага.

Проте можливості вузівської навчальної діяльності в процесі розвитку творчого потенціалу майбутніх учителів хореографії ніким не розглядалися. Одним із аспектів цієї проблеми є процес формування творчого потенціалу майбутнього вчителя хореографії засобами народно-сценічного танцю.

Метою статті є дослідження впливу занять в ансамблі народного танцю на процес формування творчого потенціалу майбутнього вчителя хореографії.

В дослідженнях останніх років, пов'язаних з проблемою розвитку творчої особистості вчителя хореографії, особливо виділяється творча діяльність як основа формування творчого потенціалу. Активна творча діяльність в процесі хореографічного навчання виховує у майбутніх учителів танцю ряд якостей, які позитивно позначаються на їхній подальшій педагогічній праці. Практика переконує, що для становлення такого педагога необхідно вибирати такі прийоми і засоби, які розкривають перспективу формування його творчого потенціалу.

Традиційно, основою для підготовки вчителя танцю у ВНЗ є лекційні, практичні, лабораторні заняття, на яких студенти отримують ґрунтовні знання з фахових дисциплін. Але невід'ємною домінантою навчально-виховного процесу в професійному становленні майбутнього педагога танцю є хореографічний ансамбль, де студенти мають можливість переймати досвід творчої роботи керівника колективу для їх подальшого застосування у педагогічній практиці.

Аналіз досвіду показує, що найбільш високі показники успішності у вихованні та навчанні досягаються в тих випадках, коли робота особистості над собою здійснюється на тлі колективної діяльності. Наявність у колективі спільних інтересів і цілей робить істотний вплив на становлення мотиваційної сфери особистості кожного студента. Занурившись в потік колективної роботи, студенти відкривають творчий бік своєї індивідуальності. Ансамблева хореографічна діяльність, підвищує інтерес до навчання, розвиває творчі здібності, формує суспільну спрямованість і орієнтує на творчість.

Творчий напрямок хореографічного колективу, багатство репертуару і художніх засобів втілення, дух творчості є головним чинником, що сприяє формуванню творчих якостей студента. Таким чином, ансамбль народного танцю постає як спільнота однодумців, осередок спільної творчості, особистісного формування та розвитку.

Народному танцю сотні років. Поряд з усталеними видами народного танцю і традиційними формами його виконання, виникають нові види, створюються нові форми його побудови, що значно розширює коло можливостей впливу на творчий розвиток студентів.

Заняття в ансамблі народного танцю сприяють максимальному зануренню в атмосферу народного мистецтва, культури, звичаїв та традицій багатьох поколінь. Черпаючи глибинну скарбницю наших предків, майбутні хореографи мають змогу торкнутися найвіддаленіших віх історії різних народів, і на їх надбаннях творити своє майбутнє, виховуючи в собі якості найбільш притаманні творчій особистості.

Слід пам'ятати, що успішності творчої реалізації такого завдання передують правильна організація діяльності ансамблю танцю.

Такі заняття мають колективний характер, що характеризується не лише позитивною динамікою професійного росту, але й формуванням найсуттєвіших рис творчої особистості. Даний вид роботи, сприяючи розвитку художнього смаку, розширенню творчого бачення, формуванню творчої самостійності, розкриває нові шляхи реалізації творчих можливостей.

Успішність кінцевого продукту такої діяльності, в першу чергу, залежить від керівника колективу, двигуна творчого процесу. Для цього, велику роль відіграє його міра професіоналізму, здібностей до вдалого застосування тих чи інших форм роботи, підбору танцювального репертуару.

Мистецьке розмаїття репертуару – одна з основних вимог, спрямованих на розвиток творчого досвіду студентів. При цьому, всі види різноманітності (національний, жанровий, стилістичний) повинні співіснувати та взаємодіяти, що уможливлуватиме прогресивний розвиток студентів.

Основним видом діяльності в ансамблі танцю, безперечно, виступає постановочна робота. Значний вплив на формування творчого потенціалу студентів-хореографів в процесі постановочної роботи в ансамблі танцю відіграє доповнення учасниками певної комбінації чи твору власною хореографічною лексикою. Спільна форма роботи дає змогу не тільки засвоїти рухи показані керівником, а й генерувати власні. Перед педагогом постає завдання не лише навчити студента певному танцювальному руху, розвивати його фізичні дані, але й включити в процес роботи творче мислення, уяву, фантазію своїх вихованців, надаючи можливість співпраці в творчому процесі.

Важливим моментом є також заохочення студента до дослідження хореографічного фольклору, оволодіння прийомами його перетворення в сценічні варіації. Адже, як відомо, творчий потенціал формується в народженні оригінальних ідей, нестандартних підходах до перетворення відомого. Такі дії сприятимуть формуванню творчих можливостей студентів, їх здібностей, позитивної мотивації, спонукатимуть творчу активність, виховуватимуть професіоналізм та індивідуальність.

Збір фольклору передбачає фіксацію збережених сьогодні в пам'яті або існуючих танців. Є кілька способів їх фіксації: практичне освоєння, кіно фотозйомка і запис хореографічного тексту, також запис музики і тексту пісень. Фіксуються умови побутування, розповіді-характеристики танцю виконавцями, коментарі самого різного характеру [5, с. 54].

Наступним етапом є сценічна обробка фольклору, яка потребує творчого підходу до стилізації сценічної композиції. Таким чином створюється народно-сценічний хореографічний твір зі збереженням стилю фольклорного першоджерела. Творча робота над обробкою зібраного фольклорного матеріалу дозволяє створити новий твір, насичений автентичністю, його самобутніми рисами і віковими традиціями.

Така робота дозволяє включити в діяльність ряд важливих процесів, що забезпечують стрімкий розвиток творчих сил майбутнього вчителя хореографії, поступово формуючи його творчий потенціал.

Діяльність ансамблю народного танцю має основну мету – кожного разу спрямовуючи дії студента на творчість, активізувати в майбутнього педагога вміння перетворити звичайні танцювальні рухи в оригінальні твори мистецтва.

Результативним показником діяльності хореографічного ансамблю є демонстрація кінцевого результату своєї роботи перед глядачами. А це завжди виступає важливим чинником для ретельної підготовки, що в свою чергу, пробуджує потребу в творчій діяльності, в самовдосконаленні та самовираженні.

Невід'ємною в процесі підготовки до публічного виступу є робота над акторською майстерністю танцівника, що виражається в передачі художнього образу, манери, стилю, характеру виконання певного танцю, що також потребує творчого підходу.

Робота над акторською майстерністю займає важливе місце в діяльності ансамблю народного танцю, оскільки успішність хореографічного твору, певною мірою, залежить від уміння до сценічного перевтілення.

Сама можливість здійснення акту перевтілення, пов'язана з виникненням потреби самовираження в творчій діяльності, яка веде до появи інтересів і прагнень до нового. Відбувається складний процес розвитку задатків, перетворення психічного ладу особистості. Розвивається творче ставлення до дійсності, здатність бачити життя в несподіваному ракурсі.

Модель образу, яка народжується у творчій уяві студента, розвивається та знаходить найоригінальніші шляхи для втілення. Як уже зазначалося, творча робота танцівника у процесі створення художнього образу полягає в тому, що результати його фантазії втілюються в реальність.

Для створення хореографічного образу, потрібно проникнути в суть характеру твору, зберігши те індивідуальне, що робить його живим. Танцівник повинен бути здатний до узагальнення, концентрації, до згущення фарб і музикальності виразних засобів. І ясно, що відтворення в уяві всіх пропонованих обставин, все ще не створить нову особистість. Адже потрібно воскресити не тільки її зовнішні риси, але і пластичний малюнок її дій та

мелодійність руху. А головне, танцівник повинен побачити, зрозуміти, передати глядачеві внутрішню сутність нового образу.

Таким чином, заняття в ансамблі народного танцю, спрямовані на збагачення досвіду балетмейстерської педагогічної роботи, яка дозволяє знаходити індивідуальні педагогічні та творчі рішення, за допомогою яких, зростатиме професійна майстерність та творча індивідуальність майбутнього вчителя танцю.

Отже, творчий потенціал студента-хореографа формується різними засобами. Завдання керівника колективу народного танцю – правильно їх підібрати та застосувати, спрямовуючи його учасників до активного включення в процес занять, орієнтованих на творчість, що власне і створює основу творчого потенціалу.

Література:

1. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень : монографія / За ред. В.О. Моляко, О.Л. Музики. – Житомир : Вид-во Рута, 2006. – 320 с.
2. Клепиков О. І. Творчість – основа розвитку потенційних джерел особистості : навч. посібник / Кучерявий І. Т., Клепиков О. І. – К. : Вища шк., 2000. – 288 с.
3. Колногузенко Б. М. Хореографічне мистецтво / Колногузенко Б. М. – Х. : ХДАК, 2008. – 224 с.
4. Мистецтво у розвитку особистості : монографія / За ред., передмова та післямова Н. Г. Ничкало. – Чернівці : Зелена Буковина, 2006. – 225 с.
5. Тарасова Н. Б. Теория и методика преподавания народно-сценического танца : учеб. пособие / Н. Б. Тарасова. – СПб. : ИГПУ, 1996. – 264 с.